

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

VÕITLUS

Ülemaalise Töölisnoorsoo Ühingu häälekandja

II

S I S U

1. Neli aastat ilma Leninita.
2. Tuleriidad. — Jutustus.
3. R. Luxemburgi ja K. Liebknechti tähtsus.
4. Tapmiskatse. — Jutustus.
5. Töölisnoorsoo ilmavaate alustest. — Artikkel.
6. Kollane koer. — Jutustus.
7. Töölisnoorsugu, võitlusse oma nõudmiste eest. — Programmnõudmised.
8. Töölisnoorsoo organiseerimise vormid. — Ülevaatlik artikkel.
9. Noorte elust.

Võitlus

Ülemaalse Töölisnoorsöö Ühingu häälekandja

Jlhub üks kord kuus

Toimetlus ja talltus: Tallinnas, Vaksali puiestee Nr. 8, krl. 1

Nr 2

Veebruar 1928

II aastakäik

Neli aastat ilma Leninita.

Nelja aasta eest kajas see kurb sõnum üle ilma: Leninit ei ole enam. Surm pani seisma suure töörahva juhi elutöö. Kui paljud tema õpetuse jüngritest oleksanud oma elu, et sellega päästa suurjuhti, päästa kogu ilma proletariaati vabanemisele. Teadus oli jõuetu hoidma elu, mis töörahvale määratu kallid.

Kogu ilma töötav klass ootas 10 kuud vältava haiguse ajal terveks saamist, kuid tuli katastroof. Peaaju hingamise kesk-

koht ütles üles töötamast — kustutas ära geniaalsema mõttekeskkoha.

Lenin on küll surnud, kuid järele jääb mälestus temast. Mälestus, mis kunagi ei kustu — Lenini õpetus.

Leninit ei ole, kuid on leninism. See, mis on surematu Leninis — ta õpetus, ta töö, tema meetod, tema eeskuju, elab meis.

Sammume töörahva eest võitlusse — leninismi laternat käes hoides.

Tuleriidad.

Maetakse Lenini. Õieti öeldes, mitte Lenini — Iljitschi. Plakatid ütlevad: „Iljitsch suri, — Lenin elab...“

Moskva. Punane plats. Õhk üleni roosa, sirelikarva, täis sinavaid suitsujugasid, on liikumatu kange külma tõttu, mida Moskva ei mäleta ammu.

Ja tummade varjudena sammuvad, sammuvad lõpmatult tuhanded, sajad tuhanded, miljonid — mööduvad kirstust, mis justkui ripub õhus hulkade kohal.

Kirst on pooleni kaetud punasega. Rägiseb lumi mööduvate sammude all; rägiseb ühtlaselt, aeglaste, halastamatute miljonite sammude all...

II.

Selsamal silmapilgul põlevad Peterburis, mis hiljem sai Petrogradiks, siis Piitriks, nüüd Leningradiks, Revolutsiooni platsil viiskümmend kolm tuleriita: viiskümmend kolm, aastate järgi, mis Iljitsch tegi eluteel.

Petrograd ei mata Iljitschi. Ta andis Iljitschi Moskvale, ja Moskva ei osanud teda hoida. Pillas ta elupäevad nii ruttu läbi.

Pakatav külm, Siberi, õigemini põhjanaba külm. Sinakad, roosad, kuldsed suitsujugad on ka siin Revolutsiooni platsi kohal. Ja tuleriidad. Viiskümmend kolm tuleriita...

III.

Malaja saarestikus, Vaikse ookeani lõunapoolses osas on Borneo saar, on ta nüüd Hollandi või Inglise oma, — raske öelda, kelle. Saare kaldal asub kontsessioon, seda juhivad hollandlane minheer Pieter van Hoven.

Päike on ammu ookeani taha looja läinud ja kogu saar kaetud lämmastava, musta troopilise ööga, just kui kirstu kaanega. Kuid kontsessioonis on töö hoos. Tühjas, kõlavas kontoris ei suuda vaikida kõmsitav Underwoodi klõbin. Siin ei ole kaheksatunnist tööpäeva, palju pikem... Kõrval kabinetis paberivirna taga istub kontsessiooni peremees ise — minheer Pieter van Hoven, paljas pealagi, püगतud vanake, ilma pinsaki ja vestita, peenes triiksärgis, mis karvase rinna kohalt lahti.

Ta töötab õhtul, kui kuumus kaob. Ta ees on kirjad, arved, telegrammid; ridade ja arvude tulpade vahel roomab sinine suits, kalli, jämeda ja magusa Havanna suits.

Ajalehed on laual lahti tegemata. Pole aega. Sekretär, pikk, peenike, häbemataviisakas ja ilus prantslane — nii arvab minheer Hoveni abikaasa — võtab ajalehe, kärstab banderolli katki ja lehitseb. Ja järsku:

— Minheer!

Van Hoven ümiseb midagi. Talle ei meeldi, kui töö juures segatakse.

— Minheer, seiske! Kuulge. Telegramm Moskvast: Lenin on surnud...

— Mis?

Puna katab peremehe otsaesist ja põski. Ta tõstab prillid kulmude peale, teeb suured silmad ja kordab:

— Lenin surnud? Lenin surnud?

— Lugege: Kell kuus viisteistkümmend minutit...

Teener valges turbanis, vana dajak — nägu kui tahmane vask ja hall habe rinnani — ulatab sel silmapilgul taldreku soodaga ja whiskyga.

Paenduv, osav, just kui vedrude peal libiseb ta siis tähelepanematult kabinetist välja.

IV.

Lenin lastakse handa. Moskvast, mis kaetud külma, sinaka suitsupilvega, on kuulda imelikku hoigamist. Nutavad, pillates teraspisaraid. Huluvad ja kaebavad haledalt, ähvardavad hirmsalt.

See on viimane töönutt selle laiba juures, kes vabastas teda orjaahelaist. Töölise Moskva eelpostid — tehased, vabrikud, vaksalid saadavad üle miljonite peade punasele kirstule oma viimast lahkumist.

V.

Aga seal Borneo saarel, direktori kabinetis istuvad pununud toolides härrad. Sigarisuitsu pilvis harutatakse sensatsioonilist uudist. Siin on arst, abt ja kohaliku ajalehe kirjasaatja. Meeste seltskond — poliitika tundjad. Siin, kus pime ja lämmastav öö, sel ajal, kui Moskvast selge ja pakane päev — siin harutatakse Lenini surma küsimust omamoodi. Siin on see rõõm, võit, uued lootused...

Räägib prantslane sekretär. Ta armastab omapärasust näidata, ta on isegi vabameelne — kuid piirides, iseenesest mõista — mitte tolligi enam.

— Siiski, mu härrad, see oli erakorraline mõistus. Õieti öeldes, on see teatud mõttes õnn — tema kaasaeglane olla...

Doktor, kes sarnaneb dogile, paljastab hambad:

— Muidugi, muidugi... Ja veel ellu jääda selle au eest, nagu vähestel õnnestus.

Abt, tagasihoidlik, naeratab viisakalt.

Ütleb: — Teil on on õigus, doktor. Siin Borneol on see õnn vähem kardetav kui Moskvas...

Üldine naer. Peaaegu hobuse hirnumine. Sigarisuitsu rõngad veerevad, whisky klaasid kõlisevad. Kõlab minheer van Hoveni hääl:

— Võõraste ideede levitaja!... Ma küsin: Millal kirjutas Marx? Peaaegu saja aasta eest. Kas siis töölised need olid, mis nüüd? Masina tähtsus tol ajal ja nüüd? Lollus! Näete ise — see suri, kõik variseb kokku. Tema õlul seisis kõik...

— Kuid millega seletate...

— Me teame juba. Kõvemini rusikat suruda. Et nad piiksutagi ei julge. Vana abinõu. Me teame juba, eks ole?

Naer, heakskiitev hirnumine...

VI.

Hoovi peale, kus asuvad hobustetallid, garaashid, kogusid teenijad, istanduse töölised, ümbruskonna külade elanikud, rõhutud ja vaesed.

Nad kogusid ilma tuleta, kuumas ja lämmastavas pimeduses. Palju varjusid, hirmunud, arad orjade liigutused: singaleesid, malailased, dajakid — kes teab nende nimesid! Kes eraldab neid üksteisest? Kõik need põliste metsade elanikud on ühte nägu — alati osavad, kiired, kuid hirmunud härrade piitsade abil, mis igavesti nende küürutavate selgade kohal.

Lenin on surnud...

Räägib vanamees valges turbanis — seesama teener, kes ulatas whisky ja sooda ja kes esimesena kuulis hirmust uudist.

Lenin on surnud... Kõik nad saavad aru, mis need sõnad tähendavad. Nad teadsid Lenini. Rõhutud, kurnatud hirmsast tööst, haigustest ja peksust, nad teadsid ühte: seal, kaugel maal, kus ei ole kuum, kus inimesed riietuvad rasketesse loomanahkadesse, seal elab Vabastaja: see, kes mitte ainult sõnadega ei lubanud rõhututele vabadust — kes juba andis seda miljonitele...

Ja nüüd suri...

Nad ei teadnud, kui kallis oli neile see võõras, kaugel mees, kes elas maal, kus igavene külm.

VII.

Moskvas on väljapatareide kogupaugud, Leningradis kindlusest, mis omal ajal pommitas Talve paleet.

Huluvad, nutavand, hoigavad platsi kohal viled. Lipud vajuvad.

Lenin lastakse hauda.

VIII.

— Mis? Miiting? Mustad lurjused! Arvate, et te Moskvas olete?

Paks minheer karjub, trambib jalgadega. Tõstis lühikese käe ja andis hoobi vastu musta nägu.

— Koerad! Küll ma teile näitan Lenini matuseid!...

Kuid järsku midagi ootamatud: minheer tõstab mõlemad käed, langeb. Keegi andis hoobi kuklasse. Tumedalt kostab pimedas hiljaksjäänud revolvripauk. Igalt poolt kostab vihane ja ühtlasi rõõmus hüüd.

Kontsessiooni koridoris pläriseb telefon: abi vaja. Mäss, mustanahaliste mäss. Kahvatu prantslane-sekretär ei leia sõnu... Hilja... Mõrgamine läheneb ja pime öö saab näha punast leeki.

Lenini ei ole. Pole enam midagi oodata, loota, kuid siin pühitsetakse matuseid, mis kurnajatele kauaks meelde jääb. Klirisevad aknaklaasid. Mustad inimesed, kes enam kuidagi orjade nägu pole, murravad osavate kiirete liigutustega tõkked...

Kaugelt kindlusest tuleb sõjavägi, valgetes kiivrites. Nad sammuvad läbi metsa ja näevad kontsessioonis tuld... Põleb... Hilja!...

IX.

Leningradis, Revolutsiooni platsil põlevad viiskümmend kolm tuleriita. Samal tunnil tekkis Borneo saarel, Inglise või Hollandi, tont teab, kelle omal — veel üks riit Lenini mälestuseks: viiekümne neljas...

Neid saab olema palju, palju, üle kogu maakera, kus on orjad ja kurnajad...

Ja nende tuleriitade juures saab palav olema!...

Rosa Luxemburgi ja Karl Liebknehti tähtsus.

Viimane ilmasõjajaelne Internatsionaali kongress Baselis otsustas, et ilmasõja lah-
tipuhkemise korral kõikide maade sotsia-
listid kohustatud on üldstreigi ja teiste
mõjuvate abinõudega verevalamist takis-
tama. Enne ilmasõda oli igal maal ainult

Saksamaa omakorda teatas, et Vene mo-
bilisatsioon ka teda puudutab ja hakkas
ka ettevalmistusi tegema. Teadlikum osa
töölisklassist jäi põnevusega ootama, mis
teevad sotsiaaldemokraatlikud parteid Ba-
seli kongressi otsuste teostamiseks. Kui

Rosa Luxemburg

üks tööliste partei olemas, sotsiaaldemo-
kraatia nimeline. Niisama oli ühine In-
ternatsionaal, mille kongressidest osa võt-
sid nii Vandervelded, Ebertid, Bauerid,
Hendersonid, Boncourdid, kui ka Lenin,
Luxemburg, Liebknecht, Zetkin, Radek ja
teised pahema tiiva esitajad. Vaevalt jõu-
dis mõni aasta mööduda, kui Austria Ser-
biale sõja kuulutas ja Belgradi pommita-
ma hakkas. Selle peale teatas Vene keis-
ririigi esitaja, et ta Serbia kaitseks välja
astub ja mobilisatsiooni välja kuulutab.

teade tuli, et Saksa sotsiaaldemokraatlik
riigipäeva rühm sõjakrediitide poolt hää-
letas, mõjus see kui ootamata pomm. Len-
in, kes tol korral Krakovi lähedal Aust-
ria-Saksa-Vene piiri juures elas, ei usku-
nud lihtsalt ajalehtede teateid. Ta arvas,
et kodanlikud valitsused sihikindlalt vale-
tavad Saksa sotsiaaldemokraatia sammu-
de kohta, et ka teiste maade sotsialiste
eksiteele viia, seega segadust tekitada töö-
liste ridades. See väike episood näitab,
mis arvasid sotsiaaldemokraatiast enne

ilmasõda nii geniaalsed pead kui Lenin. See näitab, kui vähe tunti sotsjuhtide hingelist närusust ja alatust. Sest silmapilgust peale unustati Internatsionaali otsused täiesti. Needsamad sotsialistid, kes mõne päeva eest üleilmisest tööliste vendlusest rääkisid, asusid nüüd energilist kihutustööd tegema sõjaka hurraa-meele-

hääli, kes truuks jäid üleilmisele tööliste vendluse aatele, kes ei küürutanud selga ei Saksa junkrute, ei Prantsuse marshalide ees. Nende väheste hulka kuulusid ka kadunud Rosa Luxemburg ja Karl Liebknecht.

Rosa Luxemburg oli pärit Poolast. Ta oli vana, vilunud töölisliikumise juht. Kõi-

Karl Liebknecht

olu loomiseks. Saksamaal ja ka teistes riikides rakendati kõik parteilised ja ametiühisuslised organisatsioonid ja tööliste ajalehed isamaalisele tööle. Seletati, et kuna „vaenlane“ isamaad ähvardab, tuleb klassivõitlus lõpetada ja ühine väerind „rahvusliku vaenlase“ vastu luua. Prantsusmaal lasti sotsialistide juht Jaurés (Shorés) maha, kes julges häält tõsta veresauna vastu, kes julges meelde tuletada sotside endi otsuseid üldstreigi kohta. Sel hirmsal pimestuse tunnil oli vähe neid

gil rahvusvahelistel kongressidel, kui ka sotsialistlikes kirjanduses esines ta õigeuskliku (ortodoxaalse) marxismi kaitsjana E. Bernsteini ja Ko. rüvetuste vastu. Rosa Luxemburgi sulest on ilmunud terve rida väärtuslikke teaduslisi töid, millest võiks eriti nimetada „Die akkumulation des kapitals“ (kapitali kogumine), kus see naisteoreetik lugejale suurejoonelise pildi ette maalib käesoleva aja kapitalismi varjukülgedest. Saksa sotside sõjahullustuse

puhul ütles ta: Saksa sotsiaaldemokraatia on nüüdsest peale haisev laip.

Karl Liebknecht oli tuntud Marxi ja Engelsi kaasvõitleja 1848 a. revolutsiooni soldati Vilhelm Liebknechti poeg. Vana Liebknechti kolmest poegadest oli Karl alati kõige tulisem, kõige aktiivsem. (Teised pojad Theodor ja Otto Liebknechtid on praegu elus. Esimene neist käis 1923. aastal Vene es-seerisid Moskvas kaitsmas, kust ta ka pika ninaga tagasi tuli, teine, Otto on isesots, tuntud sellepolest, et ta mõne aasta eest Saksa sotside keskkomitee pärja oma isa haualt kõrvaldas, nime-tades sotside pärja V. Liebknechti mälestuse riivtamiseks.)

Kui Eestis 1906. aastal tsaari karistus-salgad määratsesid, oli Karl Liebknecht jällegi see, kes Saksa riigipäeva kõnetoolilt tsaari, Balti parunite ja ka Eesti kodanluse metsikusi paljastas.

Peaile ilmasõja lahtipuhkemist asusid kõik ausad tööliste juhid eelsamne tege-ma Internatsionaali uuesti jalule seadmi-seks. Töötingimised olid kohutavalt ras-ke. Igalpool valitses sõjaseadus. Liiku-mine ühest riigist teise oli igasuguste kit-sendustega peaaegu võimatuks tehtud. Kirjavahetus sõeluti võimude poolt läbi. Igal pool nähti salakuulajaid, iga tühise kahtluse puhul võis elu kaotada.

Euroopa tööliklassi eelvägi sai siiski neist takistustest üle. Schweitsi pinnal peeti ära kaks rahvusvahelist tööliste nõupi-damist: Zimmervaldi ja Kinthali. Neist võtsid osa juba ainult revolutsioonilised elemendid, nagu Luxemburg, Lenin jne. Isamaalised sotsid boikoteerisid neid. Kui-das oleks võinud mõni Saksa sots kätt suruda Prantsuse ja Inglise sotsidele, kui nende leivaisad karvupidi koos olid. Neil nõupidamistel pandi ideeline alus uuele tööliste rahvusvahelisele organisatsioonile. Seekord juba puhtale igasugustest mäda-nevatest laipadest. Samal ajal organiseer-is Liebknecht Saksa tehastes protest-meeleavaldust sõja vastu, millise teo eest ta kohtu kätte anti.

Veebruarirevolutsioon ja iseäranis ok-toobrirevolutsioon äratasid tööliklassi sõ-jajoovastusest. Saksamaal kahanes sots-isamaalaste mõju mõne kuu jooksul nii-võrd kokku, et töölishulgad ilma partei ja ametiühisuste teadmata hiiglastreikisid toime pamiid. Valitsus nõudis sotsidelt, et nad isamaa ja väerinna päästmiseks mas-sisid rahustaks. Selle peale teatasid sot-sid, et kõik nende tegevus nurja aetakse

Liebknechti ja Luxemburgi poolt. Suure-mad ninad, muuseas ka kadunud Ebert käisid kindralstaabis ja teatasid, et kui valitsus Luxemburgi ei vangista, siis nad tööliste tegude eest ei vastuta.

Kindralstaabi juhid võtsid sotside pal-veid kuulda ja vangistasid R. Luxemburgi. Varsti puhkes lahti Saksa revolutsioon ja vabastas mõlemad juhid, Liebknechti ja Luxemburgi türmist. Viimased ei jäänud käed süles istuma ja vaatama. Nad alga-sid kohe energilist kihutustööd revolut-siooni süvendamise kasuks. Kuna sotside partei lootusetult kadunud oli, lõid Lieb-knecht ja Luxemburg uue, nõndanimetat-ud „Spartakuse“ organisatsiooni ja hää-lekandja „Rote Fahne.“ Selles lehes pal-jastasid nad sotside sõjaaegset äraand-mist ja kutsusid töölishulke üles, mitte us-kuma sotside ilusaid lubadusi vabast de-mokraatiast, vaid ise oma riigi teostami-sele asuma. Berliinis oli tol ajal üle 100 tuhande proletaarlase sõjariistus. Ebert ja Scheidemann jooksid ringi, kui peata kanad ja ei teadnud, mis peale hakata, et kuidagi kodanlust päästa. Riigivõim oli küll täielikult sotside käes, kuid tegelik võim sõjariistus masside ja kiires korras loodud nõukogude käes. Nagu sotside ju-hid hiljem mitu korda on seletanud, oli nende meeleolu tol ajal sarnane, et nad isegi ei teadnud, kas nad nädal hiljem on enam elavate seas või ei. Ja sel silmapil-gul, kus tagurlusel kõik lootused edasipü-simiseks kadunud olid, tuli kui välk sel-gest taevast „päästmine.“ K. Liebknecht ja R. Luxemburg lasti maha. Ilma kohtu-ta, ilma õiglase ja erapooletu otsuseta, liht-salt tänaval, miitingu ajal. Kodanlus tun-dis suurt kergendust ja ka sotside meele-olu tõusis. Sots Noske pani terve terro-ristlise aparadi käima töölisliikumise kä-gista niseks.

Sotslised kuulipildujad töötasid ööd kui päevad, isamaalised ohvitserid ja teras-kiivrimehed saatsid oma rühmad sotsidele appi. Karl Liebknechti ja Rosa Luxem-burgi alustatud liikumine uputati tuhande-te proletaarlaste veres. On siiski asju olemas, mille peale ka kuul ei hakka. Idee, mille nimel elasid, võitlesid ja langesid Karl Liebknecht ja Rosa Luxemburg ei hävinenud. Ta elab edasi, elab, kasvab ja kosub, suur tööliste ja orjade vabanemise idee. Olgu K. Liebknecht ja R. Luxem-burg meile alati teejuhtiks ja eeskujuks, kuidas teadlik noortööline oma klassi eest peab võitlema.

Tapmiskatse.

Reede. Reedel on tingimata miiting. Kodus on külm ja külmanud kartulad, miitingul saab sooja ja unustad nälja. Enne kella, kui töölised kogusid käsi pesema, küsis keegi:

— Kuidas on, kas tuleb täna Iljitschi meie vabrikusse?

Hiigla vabrikuhuone avas hõlmad ja must, mühisev laine tormas kõnetooli poole.

— Ärge suruge väravate peale. Lõhuta ära.

Naabervabrikud tulid ka „vaatama“, kogu raioon oli ühes saalis. Mispärast torakab selles ühetasases mustas massis silma keegi naisterahvas, kes ägedalt suitsetab. Ta on ärevuses.

— Järele küsida, kes on?

— Madrus ja gümnasist tulid sisse. Järele kontroleerida?

— Ah, pole vaja. Kes neid kõiki teab.

Miiting oli kuum. Tähelepanu äratas autopasun. Mitukümmend häält, kes uksele lähemal seisis kariusid:

— Iljitsch, Iljitsch jõudis kohale.

Kuulati nii kui kuulatakse Iljitschi. Kui ta lõpetas, sammus ukse poole, teepeal riietudes.

Gümnasist pidas kinni ja küsis midagi.

Osa rahvahulgast eraldus ja läks oma juhti autosse saatma. Ukse juures trepi ääres lamas põigiti maas madrus. „Komitast ja kukkus.“ Vabriku hoovis pidasid kaks naist Iljitschi kinni:

— Miks võeti meilt raudteel kaks puuda jahu ära?

Iljitsch kuulatas, ei jõdnud vastata. Neli pauku viskasid ta maha. Kõik kohkusid. Kes võis oodata sarnast hoopit ja veel sarnases õhkkonnas. Ei kaotanud pea ainult tööline Ivanov ja lapsed, kes hoovi peal mängisid.

— Seal ta on, seal ta on, jooksis värava taha — karjusid lapsed.

Kogu mass liikus musta lindina mõrtsuka poole.

· Suur oli tööliste viha.

— Mitte puudutada teda! — kaitses Ivanov mõrtsukat vihase hulga eest, paugutades revolvrilt õhku.

— Ahelasse!

Ja rohkearvuline Samoskvoretski tööliste miiting organiseeris ahela ja kaitses mõrtsukat omakohtu eest.

Nii jutustas asja pealtnägija tööline Ivanov.

Töölisnoorsoo ilmavaate alustest.

Kodanlikes ilmas on juba mõni aasta märgata olnud palavikulist ilmavaadete otsimist. Vanad filosoofilised süsteemid, mis varem näisid rahuldavat ja mille objektiiivsuse usuti, näivad praegu unarusse vajuvat. Ei ole ime siis, et iga päevaga mitmesuguste süsteemide arv kasvab, mis üksteise võidu pretendeerivad ainuõiguse saamisele. Kuid vaatamata sellele ei suudeta ümmikust pääseda: süsteemid ei rahulda, ei vasta elu närvilisele tempole. Loomulik, et siin tekivad tarvidused kuidagi viisi ümmikust välja pääsemiseks, mis ajab alalõpmata kodanlisi filosoofe otsima „tõde“, ehk vähemalt püstitama uusi „väärtusi“, mis oleksid juhtnööreks ilma suhtumises ja elu käsitluses. Omal ajal katsus Osv. Spengler omas „*Untergang des Abendlandes*“ anda mingit süsteemi, kuid ei saavutanud teravikut, sellega ka mingit „süsteemilist ilmavaadet“, mis oleks kodanlise mõtteteaduse viinud kindlamale alusele. Ka mitmed „sotsiaaleetilised“ süsteemid ei ole

lahendanud lõhet „indiviidi ja ühiskonna, subjekti ja objekti, „mina“ ning tõelikkuse vahel. Sarnane pettumus on viinud paljud arvamisele, et „kõrgem süntees saavutatakse vaid kõrgemas jumaliku kõikvaimu usundlikus sfääris“ (Logos IX, 3. Dietrich Mahnke). Nagu sellest näha, otsitakse abi juba usust, salapärasest müstikast. Kui teadus ei aita, peab aitama jumal — niisugune vaimline ja hingeline atavism valitses ja valitseb osaltki veel paljus kapitalistlikkude maade mõtteteaduslikkudes süsteemides. Kui kodanlus võidule pääses ja puruks tallas feodaalkorra jäänused, oli ta kaugel usust, ta ilmavaade ei olnud ka mitte usundlikult-transsendentaalne, vaid materialistlik, olgugi metafüüsilis-materialistlik. Kuid see oli ühtlane ilmavaade ja rahaldas filosoofiliselt. Nüüd, mil ta tunneb oma langust, kaevab ta välja usu, jumala ja vaimu. Pärastsõjaaegne psühholoogia ja ühiskondlikkude klasside vahetõrge kapitalistlikuis mais on teinud nende maade

vaimuelu nigelaks. Sarnast nähtust pole meil võimalik konstateerida ükski Saksa maal, vaid ka Prantsusmaal, Itaalias, Leedus, Inglismaal jne. Kuid kõige rohkem on rahutust ilmavaate otsingus Saksa maal. Arusaadav, et seal on võimalik ka näit. Leibnizi õpetuse elustamine, uus-leibnizianism, nagu seda nimetatakse, iseäranis aga selle monadoloogia ülessoendamine. Muidugi sarnane surrogaat ei või kaua kedagi toita. Kui kapitalism on jõudnud juba osaliselt stabiliseeruda, valitseb aga ta vaimuelus järjekindel lagunemine. Võitlussüsteemi ja süsteemituse vahel näib viimasele eluõiguse andvat. See näitab, et kodanline filosoofia on kaotamas usku kindla teoreetilise ilmavaate loomiseks. Ka ei näi rahuldavat „elu küsimusi“ täpne teadus. Teoreetiline ilmavaade, süsteem, ei rahulda, — tarvis ateoseetilist ilmavaadet — see on Euroopa filosoofilise subjektivismi otsekohene tulemus. See James'i pragmatismi meeletuletav ilmavaade leidis peale sõja Saksa maal Jaspersis oma evangelisti (Karl Jaspers: *Psychologie der Weltanschauungen*). Osalt, nagu pragmatism, kriipsutab ka see mõttevool eriti alla elu, tõelikkust, aktiivsust, kuid pragmatism sündis Ameerikas ja oli mõeldud eeskätt kui praktiline uurimise süsteem, mille põhimõtteks — muuta igat asja mingi tegevuse sooritamise ergutajaks sel mõttevoolul aga, mis seab filosoofia etteotsa Nietzsche ja Kierkegaardi, ei ole õigust preteenderida millegile. Kuid et mõlematele vooludele tõde mingit väärtust ei oma, siis ei saa nad anda ka objektiivset teaduslikku vaadet. Nemad ei lahenda õieti ühtki teoreetilist küsimust ning kui võimalik, asendavad teaduse usuga.

Pragmatism ja Jaspersi kuulutatud isiisteemitus püsivad täielikult idealistlikul vaatepunktil, olgugi et esimene oma sihiks võtab praktika, ei küüni ta kunagi kaugemale subjektiivsest vaatest elu ja ilma peale. Võib öelda, et mõlemale nimetatud ilmavaatele on ilm „transsubjektiivne tõelikkus“ ainult nii palju olemas, kui palju seda meie tajume. See tähendab: inimene on asjade mõõt. Niimoodi avatakse tee sellele jaburusele, mille vastu algul sõditi. Muidugi mõista, ei saa siit otsida mingit alust kindlael ilmavaatele, veel enam töölisnorsoo ilmavaatele. Siin puudub igasugune kindlam meetod, mille järele võiks käsitleda nähtusi. Ka ei saa

meie oma ilmavaadet rajada mingile ebatereetilisemale alusele, vaid ilmavaate loomisel peab olema kindel süsteem ja teooria.

Süsteem on see, mis toob korra teoriasse, ilma milleta on võimatu teaduslik mõtlemine. Meil ei ole tarvis üksikuid mõtteid, vaid kõrgemat sünteesi, meile ei ole tarvis sõnu „et“, vaid küsimusi „miks“ (to dion), „mis põhjusel“ (tyv detelv), nagu seda juba Aristoteles teaduslikule mõtlemisele vajalikuks pidas. Idealism, mis igast kodanlisest filosoofiast vastu peegeldub, ei suuda anda meile kuigi püsivaid objektiivseid seadusi ega kõrvalda karjuvat vastuolu olemise ja mõtlemise vahel. Fenomenalism ja psühholoogism võtab olemise aluseks aistingud, tajumuse, idealism — vaimu, mõtte, dialektiline materialism aga materiaalse substantsi. Kui fenomenalism ja subjektiivne idealism vaatavad ilma ja olemise peale kitsast subjektiivsest seisukohast, avab dialektiline materialism siin hoopis laiemad väljavaated. Ta kõrvaldab ka selle dualismi, mis valitseb Kanti õpetuses, — nimelt vastolu „olemise“ ja „mitteolemise“, „immanentse“ ja „transsendentaalse“, siinpoolse ja sealpoolse vahel, asjade ja asja omaduste vahel. Fenomenalismi järele on materiaalne ilm ebatunneta, dialektiline materialism viib oma seisukoha loogilise järjekindlusega läbi, tunnustades asjade tunnetavust, esitades absoluutset dualismi ilmuvuste ja objektiivse ilma vahel. Kui idealist näeb kõige seismist, püsivust, et miski ei muutu, siis dialektiline materialism näeb olemises muutust, set kõige aluseks on alalises arenemise protsessis olev mateeria. Endine materialism, prantsuse metafüüsiline materialism tunnustas, et substants on absoluutselt muutumatu. Dialektiline materialism aga arvab, et „tõelikkuse viimased elemendid on suhteliselt püsivad ja muutumatud. Aatom, mida füüsikud kujutlesid muutumatuks ja kõige lihtsamaks, s. o. elementaarseks ja jaotumatuks „kehaks,“ näib koosnevat veel elementaarsemaist üksustest ehk osadest“ (Deboorin, „Sissejuhatuse dialektilise materialismi filosoofiasse“, lhk. 258). Dialektiline materialism eitab absoluutselt muutumatut substantsi.

Viiks liig kaugemale üksikasjalisemalt siin peatuda. Nagu meie eelpool tähendasime, ei anna meile subjektiivne idealism mingit objektiivset teadmist, sellele ilmavaate

ehitamine on ehitada paljale abstraktsioone. Ainult dialektiline materialism annab ühtlase ilmavaate. Filosoofiliselt on just dialektiline materialism see, mille peal tugenema peab töölisnoorsoo ilmavaade. Sellega on tihedalt seotud Marxi-Engelsi-Lenini õpetus, sotsialism ja klassivõitluse teooria. Et tunda end täiesti teadlikuna

töölisena ehk töölisnoorena, kes töötab tulevase sotsialistliku korra loomise kallal, peab oskama mõelda kommunistlikult ehk sotsialistlikult. Need on kaks kõikumatu alust, milleta on raske mõelda töölisnoorsoo ilmavaadet. Nendele alustele rajatud ilmavaade ei vaja mingit abi usu näol.

—ver.

Kollane koer.

A. Drosboe järele E. Broten.

I.

Kui Hun-Fan-Sen kohale jõudis, oli koosolek juba peale hakanud.

Pinkidel istusid töölised. Kõigi ametiühisuste esitajad: kiutööstuse, transpordi-, sadamatöölised, kivilõhkujad, kaevandustöölised, masinaehitajad jne. olid siia kokku kogunud.

Igalpool oli ja tolmuga määrinud riided, töös küüru vajunud seljad, hallikas-kollased näod, mis tööst, näljast ja raskusest ära vaevatud. Mullast põrandal vedelevad toidujätised, kivisöetükid, sülg ja veri...

Sumin. Hun-Fan-Sen, oodates, millal temal lubatakse kõneleda, vaatas neid poolsurnuid inimesi. Ta luges nende nägudelt muret ja vaeva. Ütelda midagi või mitte? Ta kuulas, mida rääkis laua juures seisev vana hiinlane.

— Õigus, seltsimehed, raske on elada, kuid jõud purustab kõik köidikud! Nende vastu koondada jõud, nende vastu! Tema veab soldateid, seab laevadel suur-tükid üles, murdke teda rakus kätega!... Kas lugesite tema teadaandeid seintelt? „Korrarikumist ma ei salli, mul on suur-tükid!“ Vaat' kuidas! Lepi siis nendega! Meie siin rühime tööd teha, aga tema karjub iga avarama platsi peal oma seadustest ja ajab rahutuid töötajaid töölisti kui loomi taga. Ta korraldab vabrikute värvates kinnivõtmisi ja külvab meid kuulipildujatest tulega üle! Jõud purustab köidikud! Mõtelge järele, seltsimehed! Kõik tahavad elada!...

Ta lõpetas. Koosolijate keskel oli suurt suminat kuulda. Vaieldi. Vehiti kätega. Hun-Fan-Sen pörutas rusikaga lauale.

— Mina räägin, — hüüdis ta, — mina, Hun-Fan-Sen, kes siia sõitnud Venemaalt, kus ma ühes töölistega parema tuleviku eest võitlesin!...

— Siin, teie keskel, ei ole äraandjaid,

seltsimehed, siin on kõik omad! Raske on võitlus, aga võit tuleb! Siin, inglaste ja ameeriklaste nina all, peame me võitma, ei tohi käsi rüpes hoida! Seltsimees, kes enne rääkis, näitas teile selgesti, kui raske on töölise elu. Mis asi on raske? Aga see, et orja kui eesel, aga siiski peksetakse kaigastega sul nahk selja peal puruks! Ja see seltsimees teab seda juba väga hästi. Ta tegi üle jõu käivat tööd, maksis seda oma verega, tal on veel potike riisi ja ta kardab, et seegi ta'lt ära võetakse. Teda on kaigastega pekstes nii araks tehtud, et ta isegi hiire krõbistamist kardab. Ta rääkis kui ori, aga mitte kui teadlik tööline, kes on otsustanud välja rabeleda orjusest ja sealt ka oma peret välja aidata. Nii siis, las' ta orjab, aga meie ei taha! Meie ei taha! Me seisame streigi eel!

Ta lõi rusikaga tugeva hoobi vastu lauda, nii et käsi hoobist valutama hakkas. Kiirgavalt vaatasid silmad tema peale, kui näljased kassid kalatükikese peale.

— Seltsimehed, — jätkas Hun-Fan-Sen, — ei maksa ainult tühje sõnu rääkida! Tuhanded töölised, tuhanded orjad, ootavad meie otsust! Ja meie otsustame! Homme ei ilmu vaksalitesse mitte ühtki rööpaseadjat, ükski tramm ei sõida pargist välja, mitte ükski kirka ei raiu sütt!...

— Nad saavad aru, et meie oleme jõud! Meie viime nad arusaamisele, et meie oleme võitmatud; tarvis tööliste valatud vere eest kätte maksta... Ja las' nad siis põmmutavad suur-tükkidest surnud linna!

— Et purustada streiki, selleks peavad nad miljoneid töölisi türmidesse toppima, aga türmide seinad lõhkevad meie selgade rõhumisel!...

Teda ei lastud enam edasi rääkida.

Inimesed kargasid, pinkisid ümber tōugates, üles ja karjusid läbisegi:

— Streik! Streik! Meie võidame!

II.

Hun-Fan-Sen lahkus üksinda koosolekult. Ettevaatuse pärast, — mõtles ta, — vaja ööseks Hiina linnajaosse tuttava seltsimehe juure minna. Tugevasti pekis tal süda, iga löögiga verd värskendades.

Aegamööda rahunes tal hing, rahunes enne suurt tormi. Taevatahti vaadates sammus ta edasi. Kuldse läikega särasid tähed, kõike valgustades.

— Seisa!

Hun-Fan-Sen seisatas. Kui maa seest kerkisid kaks varjukuju ta ette. Ta nägi habemest puhtaksaetud väljamaalaste nägusid, kes kollakaid ülikuubesid kandsid. Õlal rippusid neil rihmaga püssid. Nende selja tagant ilmus nähtavale väikese kasvuga hiinlase kuju.

— Tema! Tema! — sosistas hiinlane, rõõmu pärast kiirgavaid silmi pööritates.

Hun-Fan-Sen jahmatas, vihastas äraandmise üle ja vihasele kähiseva häälega hüüdes lõi tugeva rusikahobi hiinlasele näkku:

— Säh oma palk, äraandja!

Kuuldus murduva lõualuu raginat. Hiinlane lõi käed silmade ette ja vajus karjudes maha. Silmapilkselt haarasid tagaotsijad Hun-Fan-Seni kätest kinni.

Teda viidi kasarmuõue.

Tumedalt kostsid soldatite sammud kividel. Hun-Fan-Sen teadis, et teda toodi siia selleks, et võtta temalt elu...

Ta oli väsinud pärast ööstseid sündmusi. Ehk ta küll väsinud oli, siiski sä-

rasid ta pruunid silmad täis elujõulist tuld. Hiinlasest tõlk seisis kasarmuukse peal, kartes hoovi astuda, mis kubises hiinlastest-vangidest.

Tõlk oli siin üleliigne, Hun-Fan-Sen ei rääkinud sõnagi. Kasarmuseina najal seistes tõstis Hun-Fan-Sen silmad üles ja vaatas soldateid, kes püsse õlal hoides ligemale tulid. Neid oli neli. Kõik olid suure kasvuga mehed, peaaegu üksteise sarnased. Nendele ei olnud ta inimene, nendele oli ta „kollane koer“, keda tarvis maha lüüa.

Hun-Fan Sen ei olnud kinni seotud. Ta tõstis käed silmade ette, et neid mitte näha. Soldatid naersid ja pilkasid, öeldes: „Kollane koer kardab surma!“

Ei, Hun-Fan-Sen ei karda surma! Ta vaatas enne surmasilmapilku enese ümber, nägi ennast — „kollast koera“, hiinlast, kes mõistetud surma, seistes kodumaa pinnal, „ülevõtjate“ püssiraudade ees, kes siia mere tagant on sõitnud, et siin tappa ja röövida...

Tugevasti pigistas ta suu kinni, et mitte karjatada, ja juba järgmisel silmapilgul lasi ta käed nõrgalt ripnema...

Neli püssi tegid oma töö, ja kui surnukeha langes kividele, jooksis inimene käre sinna, tõstis surnukeha kärusse ja viis ta ära...

Nii langes hiinlane Hun-Fan-Sen.

... Kuid järgmisel hommikul ei seganud ükski vabriku- ega tehasevile oma hüürganisega Schanghai rahu, tramm ei sõitnud pargist välja ja kirkad seisid rahulikult seina najal, oodates oma pere-meest, kes aga ei tulnud...

Linn oli sel hommikul kui surnud.

Töölisnoorsugu, võitluse oma nõudmiste eest.

Takistamatult tungib edasi töölisklass. Hoolimata kõigist surveavaldustest, millega loodetakse maha suruda tööliste nõudmisi, kasvab siiski tööliste jõud, tihenevad võitlejate read, kes aastast aastalt lehekülj lehekülje järele kirjutavad oma klassivõitluse ajalugu. Vägev on see sündmuste laine, mida sünnitame meie tuhanded, miljonid kurnatud, kes me kõik loovad tööd teeme oma klassi tulevikule. Kuhu meid kannab see vägev sündmuste vool, mille sünnitajad ise oleme, kuhu me jõuame, seda näeme alles siis, kui uue lehekülje keerame oma vabadusvõitluses.

Noorsoolane, kes tahab heita pilku enda tulevikku, peab oma olukorra parandamiseks astuma võitlusele oma olemasolu kindlustamiseks. Omas võitlustöös peame meie tundma endi olukorda ja peame esinema selle parandamiseks kindlate ja järelandmata nõudmistega. See majandusline võitlustöö seisab just noorsooühingute ja noortekomisjonide õlgadel, eriti on see viimaste ülesanne.

NOORTÖÖLISTE SEISUKORD LINNAS JA MAAL.

Töötasu vähendamise on igalpool käsil. Praegune päevapalk noortööliste kõigub 50—130 margani. Ja palju on neid õnnelikke, kes 130 markagi jõuavad teenida! Paberil maksva töökaitseaduste järele on lubatud alaealistele puhkeag, aga kes on sellest kuulnud tegelikult midagi. Seaduse järele on keelatud alaealisi tarvitada tööde juures, mis noorte tervist võivad rikuda, kuid iga töökaitsekommisar on kurt ja pime niisuguste „kõrvale astumiste“ puhul. Suuremad vabrikud jäävad seisma ja ikka suuremal arvul sattub töölisi värava taha ning see tähendab veel suuremal määral noortööliste palgaolude halvenemist.

Raske on seisukord ka maal. Tööpäeva pikkus — päikse tõusust loojaminekuni. Karjaste palk on suvel karjahoidmise eest 6—8 tuhat marka. Sellest kaheksatuhandest peab karjane elama talvel, kui hallparuni loomad soojas tallis ja karjane külmas saunaurtsikus suvet ootavad. Kuid puudutades noortööliste seisukorda maal majanduslisest vaatepunktist, ei ütle me veel pooltki sellest, missugune on seisukord tõesti maal. Poliitiline surve maal on nii mitme haruline ja pealine elukas, mis iga noortöölise liigutust püüab halvata, et selle eluka iseloomustamine ja abinõude otsimine selle vastu võitlemiseks tarvitab erilist valgustust.

MIS TEHA?

Üks on kindel, mida iga noortööliline peab kõigile edasi andma, et meie seisukorra parandamist kodanluse poolt oodata ei ole.

Kodanluse ülesanne on meie olukorda ikka rohkem ja rohkem halvemaks muuta, sest sellest on temale kasu. Meie ise peame leidma pääsetee sellest olukorrast. Meil tuleb seada end võitlusvalmis. Kodanlus organiseerib end, et anda tööliikumisele surmahoopi — ka meie peame end organiseerima.

Küsimus seisab ainult selles, kuidas seda teha, et töötavaid kihte oma olukorra parandamiseks võitlusvalmis seada.

Hulkadesse! Selle hüüdsõna seavad noored oma tegevuse juhtnööriks. Hulkadesse — tähendab kanda kogu oma tegevus vabrikutesse, töökodadesse, hallparuni põldudele, mõisadesse ja

urtsikutesse, kus viibivad kurnatud tööliste ja kehvade talupoegade noored.

ÕPI TUNDMA OMA NÕUDMISI.

Et laialisi töötava noorsoo kihte kaasa tuua kogu töörahva võitlusele, selleks peab iga noortööliline oma nõudmisi tundma, kuid ka teiste, pool-proletaarliste noorte nõudmisi tundma õppima. Linna ja maa noortöölisi rõhub ühesugune vilitus, aga siiski erinevad mõlemate nõudmised üksteisest ja oleks andeksandmata kuritegu, kui noorte juures linnades ja maal ühte viisi minnaks. Veel suuremal määral käib see väikekodanliste noorte kohta, kes vast alles nüüd hakkavad tundma kurnajate okaspiitsa. Klassiteadlik noor peab oma vähem teadlikkude klassivendade ja -õdede juure minema selgete nõudmistega, kuid kõige pealt peame ise oma nõudmisi tundma, siis oskame neid teistele selgeks teha. Klassiteadlik noor peab ka abiks olema pool-proletaarlistele noorsoo kihtidele nõudmiste ülesseadmises ja neid kindla teadmisega võitlusele juhtima.

Noortekomisjonid peavad hoolega muutunud tingimisi tähele panema. Nad peavad ühisustes kõik oma jõu selleks tarvitama, et ettevõtetesse laiali pillatud noori koguda. Noortööliste koosolekud linnas ja maal, õpilaste koosolekud, miitingud, karjaste kokkukutsumine on noorte komisjonide suurem töö praegu.

Käesolevas numbris avaldame noortööliste nõudmisi töökaitse alal. Noortekomisjonide asi on neid nõudmisi kanda kõige laiematesse töölisnoorsoo hulkadesse; panna neid nõudmisi noortööliste ja töölisühisuste koosolekutel omaksvõtmiseks ette; välja töötada nõudmised iga tööstusharu jaoks. Igaüks peab nägema ja teadma, et ta organisatsioonid võitlevad tema eluliste nõudmiste eest ja kui selle üle kodanlus hirvitab, siis hirvitab ta kogu tööliste nõudmiste üle.

ÜLDISED NOORTE TÖÖKAITSE NÕUDMISED.

1. Lapsi alla 14 a. vanuse on keelatud kasutada igasuguses töös. Noori kuni nimetatud vanuseni tuleb viibimata vabastada tööst ja saata kooli.
2. Töörahva lastele alg-, kesk-, üli-, eri- ja kutsekoolid ning õpiabinõud maksuta.
3. Koolide juures peab sisse seatama maksuta ühiselu- ja ühissöögimajad töörahva lastele.
4. Koolisundus olgu maksev kuni 18 a. vanuseni.
5. Alaealisi 14—16 a. vanuseni ei tohi kasutada kehalise töö tegemiseks mitte rohkem kui 4 tundi päevas, 16—18 a. vanuseid — mitte üle 6 tunni.
6. Alaealisi kuni 20 a. vanuseni ei tohi kasutada öötöös, tükitöös ja ületunnitöös ning tervishoidliselt kahjulikkudes ettevõtetes (nagu klaasivabrikutes klaasipuhumise, maa-alused tööd, mõned keemiatööstusharud).
7. Laupäevase töölopu ja esmaspäevase tööalguse vahel peab olema mitte vähem kui 44 tundi.
8. Noortele tuleb anda üks kuu puhkust aastas, mis aja eest nad täie palga saama peavad.
9. Noortele 4- ja 6-tunnilise tööpäeva eest peab palk olema nagu 8-tunnilise eest.
10. Tööpalk peab vastama elukallidusele ja ei tohi madalam olla elatismiinimumist.

11. Mõlemist soost mees- ja naistöölilistele ühesuguse töö eest ühesugune tasu.

12. Tulevad kaotada igasugused isiklised lepingud ja maksuma panna kollektiivne tööleping ning palgatariifid töölisühisuste kaudu.

13. Töötamine peab sündima tingimistes, mis vastavad tervishoiu nõuetele.

14. Haiguste korral sünnib abiandmine ettevõtja ehk riigi kulul ja haiguspäevade eest peab maksetama tasu harilise tööpalka suuruses.

15. Vigastuse ehk tööinvaliidisuse korral peab noori kindlustama ettevõtja ehk riigi kulul.

16. Töölisühisustel peab olema töökaitseseaduste täitmise järelevalve õigus.

ERILISED NOORTE TÖÖKAITSE NÕUDMISED TÖÖSTUSES JA KAUBANDUSES.

17. Eraettevõtetes maksetakse noortele tööaja, s. o. 4 ehk 6 tunni eest. Riigi poolt maksetakse noortele vahe 8-tunnilise ja 4- ehk 6-tunnilise tööpäeva vahel välja. Selle vaheeraha võtab riik ettevõtjalt erimaksu näol.

18. Riiklises ettevõtetes maksetakse noortele 4- ehk 6-tunnilise tööpäeva eest 8-tunnilise tööpäeva palk.

19. 4- ehk 6-tunniline tööpäev kestku ühejärgi, tunnilise söömaheajaga. Ülejäänud aeg kuni 8 tunnini tuleb kasutada hariduse omandamiseks.

20. Vabrikute ja ettevõtete juures tuleb asutada erialalised tehnilised töökoolid. Töölisorganisatsioonidel ja õpilaste esitusel olgu õigus osa võtta nende juhtimistest.

NÕUDMISED AMETÕPPUSE ALAL.

21. Õpilaste aega ei tohi viita töödega, mis ei käi kutsetöö hulka, nagu kodused tööd, mis kannavad meistri teenimise seloomu, jooksuposina jne.

22. Ametiõppimise aeg ei tohi olla üle kahe aasta.

23. Teoreetiliste teadmiste õppimisaeg arvatakse töötundide hulka.

24. Peale ülal määratud tööpäeva ei tohi õpilastele mitte mingisugust tööd anda kodus tegelemiseks.

25. Õpilaste tööpäev tasutakse alustel, mis —

nagu ülal nõutud, kusjuures töötasu peab suurenema vastavalt õpeajale. Vastu õpilase soovi on keelatud tööd tasuda prii korteri ja ülespidamise näol.

26. Ametikutse kiiremaks äraõppimiseks tuleb õpilased paigutada riigi ehk eraettevõtetesse, kus nad eriteadlaste juhatusel töötavad vastavates rühmades; ja väikeettevõtjatele ära keelata pida õpilasi ühe ehk kahe kaupa.

27. Töökooli põhimõttele rajatud koolid põllutöölilistele, karjastele, aiatöölilistele ja muud põllumajanduslised kursused põllutöölilistele.

NOORTE TÖÖKAITSE NÕUDMISED MAAL.

28. Põllumajanduslikes ettevõtetes ei tohi kuni 16 aasta vanuste tööaeg üle 6 tunni olla; peale 16 a. vanusele mitte üle 8 tunni.

29. 14—16 a. vanuseid võib põllumajanduses kasutada ainult karjastena.

30. 16—18 a. vanuseid ei tohi kasutada järgmistel töödel: rehepeks käsitsi, sõnnikutõstmine, linaharimine, heinaniitmine jne.

31. 14—18 a. vanuste tööaeg algab ühes kevadise koolivaheajaga ja lõpeb koolitöö algusega.

32. Puhketundidel ei tohi karjalast panna teistele töödele, samuti ei tohi talle anda teist tööd karjahoidmise ajal.

33. Iga teine pühapäev olgu karjalapsele puhkepäevaks.

34. Peale nende pühapäevade on karjalapsel õigus saada veel kaks puhkepäeva kuus oma valiku järele.

35. Külmal ehk vihmasel päeval peab karjalaps varustatud olema ilmale vastavate riietega.

36. Karjalapse töötasu peab olema niisugune, et ta ka talveks oleks varustatud riietega, jalavarjudega ja toiduainetega; karjalapse toit olgu samasugune kui peremehe perekonnaliigetelgi.

37. 16—18 a. vanustel põllutöölistel on pühadel ja pühapäevadel töö keelatud.

38. Töölisele peab kindlustatama ta päevapalk, kui töö lõppeb mitte töölise süül (vihm jne.).

39. Talusulaseid ja tüdrukuid ning teisi talutenijaid võib tarvitada ainult lepingus ära määratud töödel; töölilistele tervishoiu nõuetele vastavad korterid.

40. Põllutöölistel olgu õigus oma töötasu saada natuuras.

Töölisnoorte organiseerimise vormid.

Iga aastaga suureneb noorte osa tööstuses. Statistilised andmed võivad seda kõige paremini selgitada.

Üksikute maade järgi oli noortöölisi tööstuses ja üldine noorte protsent kogu tööstustöölilistest:

Saksamaa	4.000.000	18%
	(enne sõda 3½ milj.)	
Tsh.-Slovakkia	1.000.000	20%
Inglismaa	3.000.000	17%
Prantsusmaa	2.000.000	20%
Norra	—	25—30%
Rootsi	—	8%
Lõuna-Slaavia	—	20%
	(mõnes harus 50%)	
Hiina	—	75—80%

Nende arvude põhjal võime öelda, et keskmine noorte protsent kõigub 20 ümber, olugi et üksikutes maades, nagu Hiinas, L.-Slaavias isegi üle poole moodustab.

See suur noorte osavõtt on seletatav tööstuse ratsionaliseerimisega. Ratsionaliseerimine, nagu teada, seisab sellese, et tehastes uued masinad sisse seatakse, millega ümberkäimine suurt oskust ei nõua, pealegi on masinate käigu kiirus suurenenud. Noored võivad kergemini uue töökiirusega kohaneda, palk on neil aga palju madalam, kui vanadel. Mitmes tööstusharus suurendatakse õpilaste arvu vana- de kulul. Saksamaal on näituseks pagari-

tel iga 100 töölise seas 66 õpilast. Firma Arnds seadis sisse konveieri (liikuv lint) ja võtab tööle nüüd ainult 16—17-aastasi.

Kui nüüd juurde lisada, et kapitalistid, kasutades noorte kiirust ja väledust, juba nii kui nii omi kasusid suurendavad, kuid selle peale vaatamata noorte palka alla suruvad, siis saame pildi hirmsast kurnamisest, mis just noorte organiseerimise tähtsamaks päevaülesandeks teeb. Arvud jällegi näitavad, et noorte organiseerivus õige madalal astmel on.

Saksamaal on organiseeritute noorte hulk 126 tuhat ehk 4% kõigist organiseeritute. Hollandis 3%, Tsheho-Slovakias 1% (10 tuhat). Prantsusmaal kahes suuremas ametiühisuslikes organisatsioonides 5% ja 16%. Inglismaal on trade-unionides 6,6% noori, Daanis 3%, Austrias 1%, Rootsis 2,5%, Poolas 5% kogu organiseeritute hulgast.

Kui meie neid protsente võrdleme noortöölise protsendiga üldse, siis leiame, et kuna noortöölised keskmiselt 20% töölisklassist moodustavad, on organisatsioonides palju vähem, keskmiselt 3%. Väljakannatamatud töötingimised tõukavad noori järjekindlatele väljaastumistele. Norras, Inglismaal ja Prantsusmaal avaldavad noored tungi omi iseseisvaid organisatsioone luua. Praegusel ajal on noortel iseseisvad organisatsioonid, noorte sektsioonide näol ametiühisuste juures Saksamaal ja Austrias. Inglismaal on iseseisvad noorte organisatsioonid ainult puutöölistel ja ametnikkudel. Ainult viimasel ajal on „vähemuse liikumise“ mõjul loodud rida noorte komiteesid, mis valitakse noorsoo konverentsidel. Prantsusmaal on iseseisvad noorte organisatsioonid ehitus-, side-, trüki- ja kiutöölistel.

Ilma, et kõiki neid üle lugeda, võime konstateerida kaht põhivormi: ühine vanadele ja noortele ja eraldud noorte sekt-

sioonid. Missugust osa mängib Komm. Noorte Ühing selles töös?

Inglismaal asuti noorte komiteede loomisele just Komm. N. Ühingu ja „vähemuse liikumise“ õhutusel. Tsheho-Slovakias ja Prantsusmaal sünnib terve noorte organiseerimise töö ja iseäranis sõjavastane kihutustöö K. N. Ühingu algatusel. Palestiinas sundis K. N. Ühingu reformistlik noorte ühingut „Voar Haoved'i“ ka Araabia rahvusest noori oma ridadesse võtma.

Saksamaal on viimase aasta jooksul noorte sektsioonide arv, kus K. N. Ühingu juhtival kohal 113 pealt 203 peale tõusnud.

Reformistid jälgivad teravalt noorsoo tegevust ja hoolitsevad selle eest, et sektsioonid puhtharidusliste küsimuste pealt majandusliste peale üle ei läheks. Surveabinõudena tarvitatakse vanu tuntud võtteid: opositsiooniliste elementide hulgalist väljaheitmist ja soovimatute kandidaatide mittekinnitamist.

Üldse peab noorte organisatsiooniliste vormide kohta tähendama, et siin ei saa üldisi shabloone olla, kui arvesse võtta, et iga maa poliitilised olud ka oma mõju selle küsimuse peale avaldavad. Mis kõlbab ühele maade, on teises lubamatu.

Viimasel ajal on Amsterdam ka elavat huvi noorsoo organiseerimise vastu avaldanud. Amsterdam tahab oma mõju õigel ajal maksma panna, sest noorest töölisest saab õige pea täiealine. 1927 aasta algul peeti ära II Internatsionaali, Amsterdami ja Sotsialistlike Noorsoo Internatsionaali ühine nõupidamine, kus otsustati noorte sektsioonide loomisele asuda ja maksu mis maksab jäme ots oma käes hoida. Sellele räpasele äraandmisekoolitamisele tuleb vastu seada noorte klassiteadlikkuse kasvatus. Tuleb selle eest hoolt kanda, et kodanluse kannupoisid lõhkise kütä juurde jääksid.

Noorte elust.

Kiri Moskvast.

Kallid seltsimehed!

Teie tahate teada, kuidas töötab, elab ja õpib meie noorsugu. Paljud meie töölisnoortest on Noorsoo Ühingu liikmed. Meie ühingu eesmärk on kasvutada töölisnoortest tuleviku teadlikke töölisi. Meie töölisnoortel on

väga suur tahtmine õppida, ja seepärast õpivad väga paljud töölised ülikoolides, instituutides, tehnikumides ja teistes tööstuskoolides. Meie tehnikumis näiteks õpitakse selleks, et saada tarvilisi teadmisi telefoni-, telegraafi- ja radioasjanduses. 75 prots. üliõpilastest saavad stipendiumi 25, 35 või 45 rubla kuus. Sel-

lest on täiesti küllalt elamiseks ja õppimiseks.

Kuni oktoobrirevolutsioonini võisid õppida kõrgemates koolides ainult rikkad inimesed ja kõrgemast seisusest olevate inimeste lapsed. Töölisel ja talupojal ei olnud ju võimalik õppida ülikoolides. Kui siiski mõnel üksikul töölisel õnnestus pääseda ülikooli, siis kannatas ta äärmist puudust, sest riik juba neid ei toetanud. Tuli tihti ette, et anderikas üliõpilane vaesest perekonnast ei jõudnud õppida lõpuni ja oli sunnitud jätta seda. Teadus, kunst ja kõik, mis ilustab inimese elu, oli kättesaadav ainult aadlil ja rikastel inimestel.

Nõnda oli kuni revolutsioonini. Nüüd tehakse aga kõik ümberpöörduvalt. Töölisele ja talupojale ja üldse kõigile inimestele, kes ei ela võõra tööst, on ülikooli-üksed kõige laiemalt lahti. Sellejaoks, et töölised vabrikutest ja talupojad põldudelt võiks sisse astuda ülikooli, selleks on meil SSSR is palju erilisi tööliste fakulteete. Neisse fakultetidesse võetakse ainult vastu töölisi ja nende lapsi. Nii on töölistel võimalik saada tarvilisi eelteadmisi, et pääseda ülikooli. Igale töölisfakulteedi õpilasele antakse riigi poolt toetust 25 rubla kuus. See summa kindlasti ei ole suur, kuid siiski selleks küllaldane, et ära elada üksikul õppijal, kes elab ühiselumajas. Peale töölisfakulteedi lõpetamist on võimalik minna ülikooli. Ka ülikoolis antakse toetust 25 rubla suuruses. Töölised, kellel on juba olemas tarvilised teadmised, need võivad astuda otsekohe ülikooli, ilma töölisfakulteedi minemata. Selleks palub tööline omalt ametiühisuselt saata end kussagile ülikooli õppima. Muidugi, see on kindel, et vägise ei saadeta kedagi.

Üliõpilased, kes saavad toetust võimaluse järele, paigutatakse ühiselumajasse, mis asuvad harilikult ülikooli lähedal. Mõnedes tehnikumides ja kõrgemates koolides saavad üliõpilased isegi riigi poolt toetust kuni 55 rubla (enam kui 10.000 Emk. Toim.) Peale selle Nõukogude õpilastele, annab riik igasuguseid eesõigusi. Meile antakse 40 prots. hinnaalandust sõiduks trammil, 30 prots. hinnaalandust, et osta raamatuid, ja antakse pileteid kinosse ja teatri. Raudteel sõiduks antakse meile 50 kuni 100 protsenti hinnaalandust (sihtjaama kauguse järele). Meie ei kiida ega ütle, et Nõukogude õpilased elavad väga hästi. On tõsi, et meie õpilasel on raske ära elada 20 kuni 25

rublaga (4000 kuni 5000 Emk. Toim.), aga meie väga hästi teame ja saame aru, et kui meie proletaarlaste riik saab rikkamaks, kui ta seda nüüd on, — siis saab ka paremaks minema meie õpilaste elu. Meie teame, et meie riik püüab igal ajal parandada meie, proletaarlaste-õpilaste õppimistingimusi ja meie loodame ja ootame!

Meie õpilaste seas on veel palju väärnähtusi, aga meie ei vaiki nende üle ja igal ajal kõneleme ja kirjutame neist meie endi ajakirjades ja lehtedes. Meie püüame alati kaotada igasuguseid väärnähtusi meie elust. Nii umbes oleks meie õpilaste elu.

Seltsimeheliku tervitusega

Boris Glusker.

Noortööliste elust Balti puuvillavabrikus.

Nii nagu metsikus Hiinas kasutatakse peaaesjalikult tekstiilvabrikutes noortöölisi juba põlvepikkustega alates, nii ka siin Eestis, Balti puuvillavabrikus.

Lisaväärtuse väljapigistamine noortöölistest kurnamise näol läheneb päev-päevalt maksimumile. See on ju võimalik seetõttu, et noored on ju alati arad ning hirmuga peavad kuulama meistrite kärkimisi, sest muidu ähvardatakse seegi natukene ära võtta. Ja selle eest kõigepealt peab süüdistama töolistevanemate puudumist. Ei ole, kes astuks julgesti tööliste ja eriti noortööliste eest välja. Seetõttu on võimalik, et kurnatakse juba 15-aastaseid noori, kes on sunnitud oma ülespidamiseks töötama. Vabrikus töötavad äärmiselt mürgise ja halva õhu käes noortöölised järjest ilma puhkamata 9 tundi. Kuid see ei ole veel kõik. Harilik tööpäev kestab kella 7—4, kuid et masinad hakkavad käima juba hommikul kell 6. Siis on nad kohustatud juba sellest ajast kohal olema. Nii töötavad siis noortöölised 10 tundi päevas ja pealegi ilma lõunavaheajata, sel ajal, kui Nõukogude Liidu noortöölised teevad ainult neli ja kuus tundi. Mida tähendab sarnane 10-tunniline töö tolmuses õhus, seda teab ainult see kõige paremini, kes seal korra on töötanud.

Kuid palk sarnase tapva orjatöö eest on 160 mk. päevas. Niisugust näljapalka antakse noortöölisele 10-tunnilise tükitöö eest. Kuid suuremalt osalt ei teeni noortöölised sedagi, sest see oleneb masinast. Kui masin käib halvasti, siis on tihti päevi, et päevase töö eest ei saa pennigi või paremal juhusel ainult 70 kuni 100 mk. Sellest kõigest aga ei küsita, et masin hal-

vasti käib, vaid lastakse lihtsalt tööline töölt lahti, sel korral, kui ta päevapalka täis ei teeni. Nii on lahtilaskmised vabrikus igapäevased nähtused. Alles hiljuti lasti seepärast vabrikust tervelt 13 inimest lahti.

Balti puuvillavabriku noortöölised, teie suudate oma seisukorda parandada ainult siis, kui astute oma võitlusorganisatsiooni, s. o. Ü. T. Ü. Tallinna osakonna liikmeks.

Noorte elu Tartu tööstuskoolis.

Tartu Tööstuskoolis on 2 klassi, puu- ja rauatöö klass. Tööpäev on 10 ja üle 10-ne pikk. Pool aega töötatakse töötoas, pool tunde on klassis. Algaja teenis kuni 4 senti tumis. Õppinud noored saavad kuni 10 senti töötunni eest. Arvake ise järele, kuidas ära elada, kui päevas ainult nii palju teenida, et 2 naela leiba saab osta. Ja sarnastki elamisvõimalust pole kõigil Tartu töölisnoortel, vaid suurem enamus peab jääma paratamatult õppimata tööliste ossa. Kool kestab 3 aastat. Lõpetajatel läheb harva korda teenistust leida. Sama kooli jures on talve hooajal autojuhtide kursused. Õpetus maksab 60 krooni. Ühest kursusest võtab osa keskmiselt saja inimese ümber. Ja kõigil on kindel lootus õpitud ametiga leiba saada! Muidugi on kursustel ka inimesi, kes unistavad „omast autost“ ja tööliste eksploateerimisest, kuid suurem enamus osavõtjaid on töölisnoori.

Lahkelid koduelevantide peres.

Nii mitugi korda on töölisajakirjandusel olnud juhus märkida lahkelhelisid noorsotside, n. n. koduelevantide peres. Noorsotsid, noored, kel ei ole veel kindlat poliitilist joont välja arenenud, ei taha leppida paljuga, mida teevad vanad. Ei taha leppida sellega, et vanad neile ettekirjutusi teevad. Vaid tahavad oma areneva ja otsiva mõistusega luua midagi, mis erineks sotsidest. See on täiesti arusaadav. Noored ei saa leppida vanadega, sest nemad on ideelised, nad saavad aru, et vanad on muutumas kapitali orjadeks, et nad on kaotanud lootuse reaalse sotsialismi peale, et nad kõrvale kalduvad sotsialismi teooriast; kuid nad ei julge ka noorusele omase kobava mõtlemisviisiga astuda otse nende kapitali jüngrite vastu, vaid nad püüavad vanadele härrassotsidele hakata andma õpetusi sotsialismi teooria üle, kuid see kujuneb asjataks tuuletallamiseks.

Viimasel ajal on need vastolud muutunud eriti ägedaks. Vanemad — härrassotsid — on noorte rahustamiseks võtnud tarvitusele igasugused abinõud. On hakatud tegema massilisi väljaheitmisi koduelevantide perest, poliitilistel põhjustel. Pea igas osakonnas tuleb ette väljaheitmisi. Kuid väljaheitmiste suurenemisega suureneb ka noorte lahkumine koduelevantide killast. Eriti nüüd, kus on loodud Ülemaaline Töölisnoorsoo Ühing. Ei ole kaua aega tagasi, ku lahkus Tallinna Noorsotsliiku Ühingu kaks juhatuse liiget, nende seas ka esimees. Nüüd on samane lahkumine ette tulnud Tartu noorsotslikus ühingu, sealt on lahkunud mitmed liikmed ja paar juhatuse liiget. Samasugused lahkumised tulevad ka ette teistes osakondades. Suurem osa lahkujaid on astunud Ü. T. Ü. liikmeks. Nad on aru saanud, et sotsid ei ole töölisliikumise eest võitlejad, vaid selle mahasahkerdajad.

Aga klassiteadliku noore kohus olgu kaasa aidata, et koduelevantide perest astuksid välja töölisnoored, selleks et jätkata edukat võitlust kapitalismi vastu.

Ülemaalse Töölisnoorsoo Ühingu keskkomitee tegevusest.

Kõigest mõned kuud on mööda ajast, kui peeti Ülemaalse Töölisnoorsoo Ühingu ajutise keskkomitee esimest koosolekut. Mõne kuu eest haarasid energilised noored võitlust organiseerimistöö juures ettetulevate raskustega. Iga algus on raske, nii ka siin, kuid energilised noored said sellest väga rutuliselt üle. Praegu võib keskkomitee lugeda oma liigete peret üle maa üle viie saja.

Üle 600 liikme 1 kuu ajaga kokku organiseerida, see on praeguses virelevas töölisliikumises ennekuulmata rekord.

Praegu töötavad Ü. T. Ü. kuus osakonda: Tallinnas, Tartus, Narvas, Kohtlas, Pärnus ja Viljandis. Asutamisel on Valgas, Paides, Rakveres, Türil, Kundas, Jõhvis ja Kohilas. Ü. T. Ü. keskkomitee ei ole saanud tungida loovasse töösse, vaid keskkomitee on enda ülesandeks seadnud organiseerida võrdlemisi tihedat osakondade võrku üle maa. Keskkomitee on andnud välja oma ajakirja, mille esimene number kahjuks ära konfiskeeriti.

Ü. T. Ü. Tallinna osakonna tööst.

Vaatamata selle peale, et õieti üks kuu on möödunud sellest, kui Tallinna osakond oma tegevust alustas, vaatamata nende

suurte takistuste ja raskuste peale, vaatamata töölisnoorsoo raske majandusliku seisukorra peale, on suutnud siiski Tallinna töölisnoored tagajärjekalt ühingu tegevust arendada. Ühingu Tallinna osakonna ridadesse on koondatud ligi 400 töölisnoort.

Kuni seniajani on peetud kaks ühingu pidu, mis vaatamata puuduste peale hästi korda läksid ja õige suurt osavõttu noorte poolt leidsid. On peetud asutamise ja üks üldkoosolek, millest töölisnoored õige elavalt osa võtsid, nii et ruumid ei suutnud kõiki kokkutulnuid ära mahutada. Viimasel ühingu koosolekul loodi rida ringisid, nagu: sotsiaalarendamise, kirjanduse, spordi ja male, näite ning muusika ja teised ringid. Noored tunnevad rõõmus-tavalt suurt huvi ringide vastu. Kootsõõ T. K. S. „Valvaja“ noorte spordiosakonnaga on võimaldanud palgata vilunud spordiinstruktoriga, kes hakkab juhutama võimlemise, püramiidide, võrk- ning korvpalli gruppisid. Ü. T. Ü. Tallinna osakonna nais spordiring on energilist tegevust alustanud, kes samuti kui mees spordiringi peab oma harjutusi Juudi gümnaasiumi võimlusaalis instruktoriga juhatusel.

Ka näitering on alustanud oma tegevust ja on leidnud omale vilunud juhataja, kes korraldab kolmekuulise näitekursuse, kus läbi võetakse hääle-, liigutuste-, miimika-, ja grimeerimise harjutused kuni tüüpide loomiseni osade mängimiseks.

Lähemal ajal algavad aktivistide kursused, kus õpetatakse noori klassiteadlikkudeks tööliklassi eest võitlejateks.

Niisamuti algavad lähemal ajal kirjanduse-, referaat- ja vaielushõntud. Hiljuti asutati ka ajakirjanduse kihutuse ja levitamise komisjon. Üldkoosolekul võeti üles ühingu lipu ja märgi küsimus. Keskkomitee tehti ettepanek välja kuulutada ühingu märgi võistlus.

Ü. T. Ü. Tartu osakonna tegevusest.

Ülemaalse Töölisnoorsoo Ühingu Tartu osakond asutati 4. jaan. k. a. Mõne nädalaga kogus ühingu ümber 60 töölisnoort. Esialgu tegi muret ruumide küsimus. Kohalik sotslik tööliühisuste keskkliidu juhatus viivitas mitu nädalat, kuni oli sunnitud ametiühisuste esitajate nõudmisel ruume lubama Lossi tän. nr. 3 kantseleitundideks igal neljapäeval kella 7—9 õhtul, ainult veebruari kuuks. Kas siis ühin-

gul tuleb üle kolida või suudab ta enesele samas ruumes kanda kinnitada, näitab tulevik. Ühingu juures on tööle asunud Esperanto, Vene keele ja sotsialismi teostamise uurimise õpingid. Viimane peab järjekindlalt, vähemalt nädalas kord ühe vaieluskoosoleku, kust muuseas olgu mainida, et osavõtt on suurem kui kohaliku noorsootse üldkoosolekust. Kingituste näol on ühingu raamatukokku tulnud ligi paarsada raamatut. Edaspidise tegevusena seisab päevakorral noorte seksioonide moodustamine ametiühisuste juurde ja Tartumaa organiseerimine. Seltsimees-noortööline Tartumaal, kui sa loed neid ridu ja kui sul on kaaslasti noori tööorje viiest kuni kümmeni, kirjuta aadressil: Ülemaalse Töölisnoorsoo Ühingu Tartu osakond Tartus, postkast 14 ehk Tartu, Lõuna tän. 6—3, A. Kriisemanni korter, kus saadetakse tarvilikke juhtnõure ja soovikorral kõneleja kohale. Nõnda aitab Tartu osakond teha keskkomiteel organiseerimistööd Tartumaal. Kõik Tartu töölisnoored, astuge välja kodanlistest ja sotslikust noorte ühinguist ja koonduge oma ühingu ümber!

Ü. T. Ü. Narva osakonna tegevusest.

Ülemaalse Töölisnoorsoo Ühingu Narva osakond asutati alles käesoleval aastal. Kuid selle mõnenädalase vanuse peale vaatamata on osakond suurt teguvõimsust näidanud.

29. jaanuaril peeti osakonna üldkoosolekut, kus anti aru möödunud paarinädalalisest tegevusest. Ühingu osakonnal on juba saja liikme ümber ja on lootust, et see arv mõne nädala jooksul kasvab mitmekordseks. Ühingul on asutatud oma laulu- ja muusikakoos, näiterüüpp, raadio- ja spordiringid j. t. Koosolekul märgiti üles, kes kusagilt soovib osa võtta.

Lähemal ajal on lootust oma võimlemisgruppi kokku saada ja vastavad ruumid harjutusteks muretseda. „Tööliste Maja“ ruumid on selleks siiski liiga kitsad.

O.-ü. „Tööliste Maja“ on võtnud klaveri muretsemise enda peale, nii et laulukooril täielik võimalus on tegutsemiseks.

Koosolekut tervitas kohal olev Ülemaalse Töölisnoorsoo Ühingu keskkomitee liige.

Koosolekul paistis, et noortees keeb elu — on vaja ainult seda tööjõudu kasulikult ära kasutada. Selleks jõudu ja edu.

ÜLEMAALISE TÖÖLISNOORSOO
ÜHINGU KESKKOMITEE

kuulutab välja Ülemaalse Töölisnoorsoo
Ühingu

embleemi (märgi) võistluse.

Võistluse tähtaeg on 1. märts, mis
ajaks tuleb kõikidel võistlusest osa võtta
soovijatel ära saata märgi kavandid Ü. T.
Ü. keskkomiteele, aadressil: Ülemaalse
Töölisnoorsoo Ühingu keskkomiteele, Töö-
liste Majas, Vaksali p. 8-a.

Märkus: Embleemis (märgis) peavad
esinema tähed ÜTÜ. Samuti peetakse
soovitavaks, et domineerival kohal oleks
punane värv.

Töölisnoored, teie proletaarne kohus
on märgi võistlusest osa võtta.

Keskkomitee.